

José Saramago - *Memorialul mănăstirii*

sau istoria de dincolo de istorie

Și dacă istoria adevărată nu este cea scrisă în cronici? Și dacă lucrurile s-au petrecut altfel decât ne închipuim noi? Sunt întrebări care par să răzbată de dincolo de paginile *Memorialului Mănăstirii*, primul roman care a atras atenția întregii lumi asupra scriiturii lui José Saramago.

Este una din cărțile prin care Saramago reinventează istoria așa cum este ea percepută în mod canonic și rescrie evenimentele petrecute în Portugalia secolului XVIII, când regele João V hotărăște înălțarea mănăstirii de la Mafra. Adevărații eroi ai romanului nu sunt regele și regina, așa cum poate tiparele ar fi cerut-o, ci doi oameni de rând, Baltasar și Blimunda, a căror dragoste se ridică deasupra ororilor epocii, printre care se numără Inchiziția și marea epidemie de ciumă.

Însă și cei doi eroi depășesc canoanele: el este un soldat care și-a pierdut mâna stângă pe câmpul de luptă, iar ea este o tânără care poate vedea înăuntrul trupurilor oamenilor, dar nu și în sufletul lor. Defectele îi fac să fie perfecți unul pentru celălalt, iar legătura dintre ei este pecetluită de secretul pe care îl ascund. Într-un secol în care până și îndrăzneala de a visa era pedepsită prin moarte și viețile oamenilor se aflau în mâinile Inchiziției, cei doi reușesc ceea ce alții nici nu au avut curajul să gândească - să zboare.

Interesantă este și realitatea istorică de la care pornește romanul. Cronicile atestă atât hotărârea lui João V de a construi mănăstirea de la Mafra, dar și existența unei femei cu puteri magice și a unui părinte Bartolomeu Lourenço care și-a petrecut întreaga viață construind un aparat de zbor, iar bărbați precum Baltasar, care să-și fi pierdut un braț pe front, au existat cu siguranță, Portugalia aflându-se la vremea aceea în plin război cu Spania. Saramago împletește povestea romanului pornind de la întrebarea *Ce s-ar fi întâmplat dacă...?*, o întrebare fundamentală pentru tot ceea ce înseamnă opera sa. Ce s-ar fi întâmplat dacă mașinăria ar fi zburat cu adevărat și dacă femeia cu puteri magice și soldatul rănit ar fi ajutat la construirea ei? Și ce însemnătate ar fi putut avea toate acestea pentru familia regală portugheză și cu ridicarea monumentului de la Mafra?

Saramago nu face decât să pună întrebările, pentru că răspunsul se ascunde dincolo de paginile romanului, în fiecare dintre cititori.

Notă: Romanul se găsește la editura [Polinom](#), într-o traducere foarte bună a Mioarei Caragea, alături de alte romane de ale lui Saramago.

LENEBARBIE

(<http://lenebarbie.wordpress.com>)

